

77/B/1836

HÍRADÓ

könyvtári

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

XXXIII. ÉVFOLYAM

2. SZÁM

1989. FEBRUÁR

Szerkesztőbizottság

Tverdota Miklósné *elnök*
Katsányi Sándor *felelős szerkesztő*
Aknay Tibor, Bardócz Antalné
Csoma Mihályné, Havas Katalin
Márffy István, Varró Istvánné
Weisz Sándorné

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta

Ára: 2.50 Ft
Előfizetési díj egy évre: 30.- Ft
Készült a FSZFK sokszorosítójában
Táskaszám
89/72
Eng. szám: III/JHB/30/1981
ISSN 0129-1917

ELKÉPZELÉSEM MUNKAHELYEMRŐL, AMI MEGGYŐZŐDÉSEM SZERINT NINC S VÁLSÁGBAN

Mindenekelőtt: miért is vállaltam, hogy leírjam elképzeléseimet? Talán azért, mert állandó izgalomban élek amióta újra itt dolgozom és a munkahelyen szembesülök a "mai magyar valósággal". Úgy érzem, hogy rengeteg tennivalónk van, mert hatalmas eszköztár birtokában vagyunk, olyan eszköztárban, amely éppen most, az általános válsághangulatban, elszegényedésben, látszólagos szellemi igénytelenségben és politikai irányítvesztésben kelhet új életre és önmaga újraértékelésével és aktivizálásával segítheti a társadalmi összerendeződést. De úgy tűnik, hogy ez a tudás, ez a tudat csak bennünk, könyvtárosokban él, a mi önvégasztalásunk. Lehetővé kellene tenni, hogy jobban megismerjenek bennünket és hogy eszköz, támasz és fegyver lehessünk egy újra politikizáló társadalomban, amelynek nekilátott, hogy elvesztett értékeit újra összeszedje.

A könyvtárakra nézve valóban érzéketlennek érzem azt az össztársadalmi képzeletet, amit "kibontakozásnak" hívunk. Ki kell magunkat hámozni saját megrögzötéseinkből, a ráktpadtt tévhitekéből és sokszor az ismeretlenségéből. De eszköznek kell maradnunk megújuló módon, eszköznek a társadalom magáraismeréséhez. Sokszor úgy érzem, hogy hajlamosak vagyunk az ígéretek, amelyek ma

már fenyegetések, szó szerint venni és elhinni, hogy nekünk, ránk, az elkövetkező években már alig fog jutni az állami kalapból és ezt még meg is értjük. Ezzel úgy érzem, fel is mentjük magunkat a felelősség alól, hiszen a nemtörődést tovább tudjuk adni olvasóinknak. Pedig számunkra sincs felmentés, ha nem mozgósítunk mindent, aminek birtokában vagyunk.

Hatalmas vagyon a miénk. Birtokunkban van azon ismeretek tömege, amelyekből megtanulható a politikai viselkedés, a demokrácia, az emberi és nemzeti önismeret, a köznapi életben való eligazodás, a szellemi építkezés és a kikapcsolódás egyik legemberibb módja. Ámde passzívak vagyunk. Rendelkezésre állunk, de nem vagyunk inspirálók. Jó lenne, ha ezt a régi szemléletet felváltaná a magakínáló, új érdeklődést indukáló, provokatívabb könyvtári szemlélet.

A k ö n y v t á r k é p m e g v á l t o z t a t á s a

Jó lenne egy általános könyvtárkép változást elérni. Könyvtárosokban, olvasókban és nem olvasókban egyaránt. Milyen módon kezdhethetünk hozzá?

1. Olyan művek új rakidásává a l, amelyek a mi gyűjteményünkben várják, hogy aktualitásuk megigézzék a politikai gondolatokkal megfertőzötteteket. Minden bizonynyal gazdag tárháza ennek nemcsak az amnesztiát kapott zárt anyag, hanem a központi könyvtár teljes gyűjteménye.

2. Mai aktualitásokhoz kötött bibliográfika l.

3. A sajtóban rendszeresen megjelenő könyvismeretésekkel régén megjelent és már kaphatatlan művekről, felidézve azok aktualitását és a könyvtári megkereshetőség lehetőségét. (Én például örülnék, ha a könyvismeretésekre újra felkeltenék az érdeklődést Riesman: Magányos tömeg c. művére, vagy Allport: Előítélete.)

4. Tudatosan szervezett propaganda a l, ahol mi diktáljuk a feltételeket és nem hagyjuk, hogy a rosszul értelmezett glasznoszt állandó "kabátlopásba" keverjen bennünket. Jelenlegi publicisztikai megjelenésünk botránys. Olyan ügyetlenek vagyunk, hogy az már bűn.

Mikor kértük és vívtuk ki a lakosság szimpátiáját? Pedig erre most nagyon nagy lehetőségünk van. Nálunk megvan az 5 Ft-os napilap, az elérhetetlen árú könyv, hozzánk még el lehet jönni csapatostól, mi még elérhetőek vagyunk. "A beiratkozott olvasók" ezt tudják, de ők csak a 10%. Van keresni valónk a 90%-nyi külvilágban is. Ezt viszont reklám nélkül nem tudjuk elérni.

Szorgáltatásaink megváltoztatása

Ebben a reklámozásra is érdemes könyvtári hálózatban viszont nem lennének olyan ki nem elégített olvasói kérések, amelyek más hús egységben megvannak. Nem kellene másfél órát várni egy könyvre. Nem lennének kedvtelen, únott, udvariatlan könyvtárosok. Az előjegyzések elfekvőjébe csak olyan könyvek kerülnének, amelyeket valóban csak hosszadalmasan lehet beszerezni. Az új könyvek valóban új könyvek lennének stb. Mindehhez, egykét kivételtől eltekintve nemcsak pénz kell.

Min tudnánk tehát "csak úgy jókedvünkből" változtatni? A művek megszerzésének módja kidolgozottnak mondható, amióta a KESZ létezik. Azóta a könyvtárak egymás közötti kölcsönzése is meglendült, de még fokozható a tudatosság, az a meggyőződés, hogy egy fontos könyvnek el kell jutnia egy fontos olvasóhoz.

A könyvtárosi viselkedés sem pénz kérdése /csak/. Nem hiszek abban, hogy "ha megfizetik", akkor nyájasabb, szolgálatkészebb felkészültebb a pult mögött álló. Hiszek viszont abban, hogy ha ismeri a saját helyét, ha megismertették vele azt a közeget, amelyben dolgozni fog, ha megkapja belépésekor azt a tisztelettel teli figyelmet, amit majd neki is tovább kell adnia, akkor jobb lélekkel szolgálja a belépő olvasókat.

Belső átszervezések

Van olyan gondunk, amin csak átszervezés segítené.

- Hatékonyabb és szakmailag igényesebb lenne egy egységes Tájékoztató osztály, amely az olvasók, kérdezők és használók érdekei szerint szerveződne. Magában foglalná az eddigiek mellett a Szociológiai osztály és a Budapest gyűjteménybeli szaktájékoztatót, a bibliográfiai tájékoztatót és a közhasznú információt. Ennek az öt egységnek kellene együttesen a Szabó Ervin Könyvtár Tájékoztató Szolgálatát működtetni egységes vezetés alatt, azonos szervezetben.

- Jobb lenne, ha az olvasószolgálat adminisztrációját /a különgyűjteményekét is/ egy technológiai csoport végezné, azonos szervezetben a raktári osztállyal. /Ugyanis jó lenne, ha az olvasók és olvasmányok közötti tér- és időbeli akadályokat azonos "érdekcsoport" akarná ledönteni./

- Egységes szervezetben működtetném a könyvtár "innovatív" részét, azokat az egységeket, amelyek külső munkákat vállalhatnak. Tudom, hogy ez most is így van, változtatása csakis annyiban érinthetné a jelenlegi helyzetet, hogy a köteteket, a nyomdát és minden olyan sokszorosító és szövegszerkesztő masinát, amivel bér munkát végzünk, együtt működtetnék, függetlenül a Kapcsolat-szervezési és Propaganda osztálytól.

- A Propaganda osztályt viszont összevonám a HFO-val /És itt elérkeztem a számomra legkényesebb és legizgalmasabb változtatások egyikéhez./ Ha az egyes munkakörökre gondolkodom és függetlenítem magam azoktól a személyektől, akik ezeket betöltik, könnyebb a dolgom. És miért ne legyen könnyebb?

Nem tudom, hogy nevezném el azt a szervezeti egységet, amelyben a békés egymás mellett élés szellemében dolgozik a könyvtár PR embere, a nemzetközi ügyek intézője, a vizsgálatokkal megbízott szociológus és a szakfelügyelő, a könyvtártechnológiai kérdések szakreferense és a hálózati egységek állományának felügyelője.

A gyermekkönyvtári munkát, a katalógusokat és az AV dokumentumokat felügyelő szakreferenseket szívesen látná a hálózat. Az ő munkájuk a gyakorlati élet közege nélkül talán kisebb hatásfokú, mint "életközben". Lehet, hogy ezzel felidézem az általam igazán nem ismert szakmai, módszertani műhelyeket, de talán átgondoltabb szerkezettel és szakmai elképzelésekkel azok sem múltak volna el nyomtalanul.

Igazgatóhelyettesi rangra emelném a hálózat egészének felügyeletét, a főkönyvtárak vezetőinek szakmai irányítását, a közvetítést hálózat és központ, könyvtár és fenntartó, vezetőség és könyvtárosok között.

A gazdasági élet és a könyvtárosok

A Gazdasági főosztály "megreformálására" akkor sem mernék javaslatot tenni, ha értenék hozzá, részint egyéb, részint különböző okok miatt. Tökéletesen elfogadom, hogy vannak Istentől származó pénzügyi rendeletek és ehhez szabályok, amelyeket be kell tartani. Én csak abban reménykedem, hogy ezek egy

részét elsodorja egyszer valami népharag és újra felfedeződik, ha a bizalom nem is, de az ésszerűség. Addig köt bennünket a bizonylati fegyelem, engem pedig korlátok között tart az életösztön.

Persze jó lenne azért egy és más: ütőképes és hatékony TMK munka, ahol a szakszerűség a szolgálatkészséggel párosul és a szakemberek érdekeltek abban, hogy jól működő könyvtáraink helyiségei is működjenek. Szetett német, ha működésként nem gazdasági utasítványok, hanem szakmai elvárások határoznák meg, természetesen figyelembe véve a lehetőségeket.

Szeretnénk jobban a segítségre lenni a gazdasági vezetésnek abban, hogy eldönthesse, hol szorítson rajtunk még egy keveset. Elismerve és tudva ugyanennek a vezetésnek heroikus küzdelmét, szeretnénk nagyobb beleszólást kapni az ésszerűsítések folyamatába.

Elfogadtam és nagyon fontosnak tartom a feleslegessé vált könyvek eladását, elajándékozását. A hangzó anyagok tapasztalataink alapján csökkentett kölcsönzési díját. Nehéz szívvel, de elfogadtam a 20%-os létszámcsökkentést. Nem fogadtam el a késedelmi díj előzetes megtervezését és a negatív érdekeltiséget. Örömmel fogadtam a könyvtárhasználati díj bevezetése előtt megkérdezésünket, az eredményt már nem.

A felső- és a középvezetés kapcsolata

Érdeklődéssel és egyetértéssel fogadtam a meghatározott időre való vezetői kinevezést. Fontosnak tartom, hogy rendszeresen megmérjük és kockázatot vállaljunk. Aggályom csupán annyi, hogy nem hiszek abban, hogy a jelenlegi gyakorlatból ki tud nőni egy új szokásrendszer.

Ennek hiányában pedig újra megkövülnek a régi beidegződések és mindenki kivívhatja magának biztos helyét, ha ügyel egy-két apróságra. Tudom, hogy nagyon nehéz vezetői erényeket mérni és számonkérni, és nagyon nehéz egy olyan összképet kialakítani, ahol súlyának megfelelően szerepel a szakmai rátermettség /tükre az állomány, a szolgáltatások minősége, az olvasók elégedettsége/; a kollektív - és kapcsolattartó képesség /tükre a munkahelyi légkör és a külső kapcsolatok termékeny jelenléte/; az innováció

ös képesség, és személyes felelősségvállalás /tükre az együttes gondolkodásban való résztvenni akarás és képesség/.

Ha volna olyan személyes kapcsolat felső és középvezetés között, hogy ezen képességünk mindenkor kölcsönösen megmérettetne, akkor éreznék vezetői munkánk hatékonyságát és felelősségét.

Jelenleg úgy érzem, hogy megítélésünk sokszor előre elhatározott. Mi vagyunk a konzervatív középréteg, az előrehaladás akadályai. Munkánk nem elég hatékony, rejtett tartalékainkat csak "kerékkötés idején" aktivizáljuk. Lehet velünk ugyan néha demokráciát játszani, de reagálásaink annyira földhöz ragadtak és elmaradtak, hogy jobb velünk szemben autoriter döntést alkalmazni.

A hálózat felépítése

A hálózat jelenlegi megmerevedett strukturáját feltehetően addig, amíg nincs új regionális rendezés, csak óvatosan lehet megváltoztatni. Mégis elképzelhetőnek tartom, /természetesen most az adott személyi feltételek figyelembevételével, de később már ennek a koncepciónak jegyében/, hogy egy-egy kerületet összevonva működtessünk. Például ésszerűnek látszana a XIV. kerület és a XV. /esetleg a X./ valamint a XXII. és XI. kerület együttes igazgatása.

Ilyen nagy terület áttekintéséhez olyan vezetőre van szükség, aki inkább rendelkezik menedzseri képességekkel, mint hagyományos könyvtárosi jó tulajdonságokkal.

Megtartanám viszont az egyes egységek élén a szakmai erőket, akik az adott könyvtár olvasószolgálatáért, állományáért felelősek.

Erősíteni kellene a helyi tanácsok szerepét a kerületi könyvtárak irányításában. A központi elosztást csak a bérek és szakmai kiadások finanszírozására kellene megtartani, az épületek fenntartására, működtetésére szánt összegeket a kerületeken keresztül kellene megkapni.

Ha a könyvtári helyiségek kialakítása, fenntartása, működtetése egy település saját feladata lenne, sokkal markánsabban kirajzolódna a helyi támogatás mértéke. Természetesen ez esetben sokkal termékenyebb kapcsolatot kellene kialakítani a helyi vezetéssel, a kerületi vállalatokkal és intézményekkel és fel kellene vállalni olyan plusz szolgáltatásokat, amelyeket a települések kérnek a könyvtártól. Alku tárgya lehetne, hogy mit, miért vállal a könyvtár. Gondolok itt a művelődési házi funkciók könyvtárba illeszthető vonulaltainak felvállalására éppúgy, mint a helyi információ sugárzására, a szociálpolitikai törekvésekhez való igazodásra stb.

Tematikus szolgálat- társok

A tapasztalat azt látszik igazolni, hogy a régebben fájlóan hiányzó középmeziedék újra megjelent a könyvtárakban. Itt van a bennünket eddig alábecsülő értelmiség és a betevő krimije nélkül élni nem tudó "kikapcsolódó" típus. Megjelenésük oka: pénzhiány. Velünk viszont még hajlandóak lennének bizonyos üzletet is kötni. Lenne "fizetőképes" kereslet arra, ha izgalmas vállalkozásokba kezdenénk és azt nyújtánánk, amit igényelnek.

Jó lenne tehát a "tematikus szolgálat-társok" sorát bővíteni. Szükség lenne legalább egy videotékára. Nagy érdeklődésre tarthatna számot egy-egy "tematikus" könyvtár is. Bizonyára sokan felkeresnék "az egész szégykönyvtárát"-t, polcain gazdag könyvváltással, brossurákkal, szórólapokkal, propaganda kiadványokkal, újságokkal. Természetesen orvosi tanácsadással, mentálhigiéniai szolgálattal és számos klubbal. Erre ma is lehetne alapítványokból, pályázatokból elég sok pénzt szerezni. Ugyanígy elképzelhető egy-egyszakosított kis könyvtár a háztartások és hobbytevékenységekhez, nevelési kérdésekhez, minden esetben kiegészítve személyes tanácsadós szolgálattal. Szintén kellene egy családi, tehát nem szakmai igényeket kielégítő számított gépes könyvtár. A "nyelvtanulóknak könyvtára" szintén fenn tudná tartani magát gazdag állományával és nyelvtanfolyamaival.

A felsoroltakhoz csatlakozna a vállalkozók könyvtára és az újdonságok könyvtára, ahol az újdonságokat meg lehetne venni, de a könyv árának bizonyos százalékaért kölcsönözni is lehetne. Ezek lehetnének a FSZEK "szakboltjai" - nyereséges, térítéses rendszerben.

Továbbképzés

Újragondolnám a képzési szokásainkat is. Nagyon fontos lenne újraszervezni a régebben végzettek rendszeres továbbképzését, irodalmi, történelmi, politológiai, szociológiai ismereteket nyújtva számunkra. A jelenlegi gyermekek könyvtárai tanfolyamot folyamatosan kellene újraindítani, csakúgy, mint a családi könyvtári konzultációkat.

Jó lenne rendszeresen részt venni a szociális munkások képző tanfolyamokon is.

A képzéseknek és továbbképzéseknek a szakmai ismereteken túl van egy nagyon fontos szerepe, az ismeretségek kötés. Nagyon sokszor érezhető, hogy munkatársaink nem ismerik egymást, nem tudnak a többi könyvtárról szinte semmit. Jó lenne újragondolni és megszervezni a cseregyerek akciót hálózaton belül. Igaz, hogy senki sem cse-

réli el szívesen beidomított munkatársát egy izgága újra, de talán hosszútávon meghoznák az eredményét, ha ilyen módon is növelnénk az intézményhez kötődés esélyét.

Indíthatnánk "magán" könyvtárkezelőtanfolyamot. Meghirdetjük, mint továbbtanulási lehetőséget és felvesszünk mindenkit, /vagy a legalkalmasabakat/ és képesítést adunk nekik. Természetesen tandíjjal. Lehet ugyanis, hogy a család úgy dönt, hogy az érettségijével kezdeni mit sem tudó leánykáját kitaníttatja. Emelne a tanfolyam ázsioját, ha komoly gépírói ismereteket, alapfokú számítógépes képzést és egy alapfokú angol vizsgához való is kapnának a résztvevők. Az így kiképzett leánykákat pedig kiközvetítenénk a könyvtárakhoz. Ezt a tanfolyamot saját költségükre azok is elvégezhetnék, akik frissen léptek be, de nem intézeti érdek még a tanítatásuk.

Könyvellátásunk frissessége

Központi intézkedést igényel, hogy könyvtáraink ne másodlagos frissességű novumokkal várják az olvasókat. Olvasóink ugyanis egyfelől adófizető állampolgárok, másfelől tisztas tagdíjakat fizető könyvtárhasználók, végül pedig jogosan kívánják, hogy akkor élvezhessék az életszínvonal emelés helyett kapott nyilvánosságot, amikor igazán érdekli őket, amikor szükségük van rá. Néhány évvel ezelőtt forradalmi volt az ÁKV időcsökkentő intézkedéseinek sora, de ma már, a tökéletesen megváltozott könyvkiadási gyakorlat idején fölösleges pénzkiadás akkor beszerezni a kiadványok meglehetősen magas százalékat, amikor ezt a Könyvtárellátó lehetővé teszi. Legkorszerűbb könyvtárainkban is hamarabb kap az olvasó Brezsnyevet, mint Gorbacsovot, Mit kell tudni az ... évi népgazdasági tervről-t, mint Liska Tibor, Aczél Györgyöt, mint Bíró Zoltánt. Hruscsov kiadatlan beszédével nem lehet márciusig várni, még akkor sem, ha eltelt harmincegynéhány év nélküle. Sztálin, Rákosi, Buharin most érdekli az olvasókat, amikor látják a piacon és nincs pénzük, kedvük /gyomruk/ megvásárolni, de azért elolvasnák. A nosztalgiahullám remekei is azonnal hozzák izgalomba az embereket, nem hónapok múlva.

Ismétlem: központi intézkedést igényel a könyvtárellátás felfrissítése. De addig is, amíg nem alakul ki valamilyen szervezett, friss és mozgékony könyvtárellátás, inspirálni kellene a könyvtárakat arra, hogy nagyobb százalékból vásároljanak szabadkerekű terhére mint eddig, mert minden plusz fáradságot mégér olvasóink elismerése.

Havas Katalin

Havas Katalin esszéjét rövidített formában közöltük. A Híradó várja Olvasói javaslatait, ötleteit, véleményét. Szerk.

A PULTON INNEN ÉS TÚL

Február 1-én lépett életbe az új beiratkozási szabályokattartalmazó és a díjtételeket 10, 30, 60 forintra megemelő rendelkezés. Ez alkalomból a HFO munkatársaival körbelátogattuk a hálózat valamennyi fő- és kerületi könyvtárát, hogy közvetlen benyomásokat szerezzünk a beindulás körülményeiről, nehézségeiről, problémáiról. Az intézkedés bevezetésében nyilvánvalóan az első napok a legnehezebbek, hiszen ekkor még felmerülhetnek olyan problémák, melyekre előre nem gondoltunk /nem gondolhattunk/, hiányzik még a könyvtárosok jó értelemben vett rutinja: a mozdulatok automatizmusa, a helyzetfelismerések, a hangütés biztonsága. Az idő előrehaladtával olvasó és könyvtáros - túljutva a kezdeti sok- ill. stresszhatáson - napirendre tér a változás fölött. Őrjáratunk ezeket az első tapasztalatokat próbálta összegyűjteni a pult mindkét oldalán.

A p u l t o n i n n e n : a z o l v a s ó,

aki természetesen ahány, annyiféle. Kikéremérséklete, a könyvtárhoz, könyvtárhoz fűződő kapcsolata szerint, a naponta rázúduló hasonló "inzultusoktól" megedződve vagy éppen felindulva reagál. Villantsunk fel néhány típust:

- az olvasó, aki előre felkészült, hiszen előbb csak gyanította, hogy valami készül, később a plakátokról és szórólapokról már meg is bizonyosodhatott, hogy most még mi is.. így aztán megadóan, szó nélkül fizet;

- az olvasó, aki most kezdi igazán becsülni a könyvtárat, a korábbi 3 ft-os díjat komolytalannak, nevetségesen alacsonynak tartotta, mely méltatlan egy ilyen komoly intézményhez;

- az olvasó, aki türelmesen veszi tudomásul, hogy nem csak hogy fizetnie kell, de még várakoznia is, hiszen most kicsit tovább tart az adminisztráció;

- az olvasó, aki örömmel fogadja a hírt, hogy ezentúl az összes könyvtárat használhatja, bár jól tudja, hogy ő csak ezt az egyetlen egyet fogja igénybe venni;

- az olvasó, aki szeretné, ha ezért a pénzért az ország összes könyvtárát is használhatná;

- az olvasó, aki megnyugvással értesül, hogy nem kell azonnal döntenie a beiratkozást illetően, van egy bizonyos türelmi idő, amíg átgondolhatja beiratkozási stratégiáját, számításba véve a család többi tagját is;

- a szemmel láthatóan jó anyagi körülmények között élő olvasó, aki sokallja az új beiratkozási díjat, s beiratkozás helyett sértődötten távozik;

- a 70 éven felüli olvasó, aki jólesően nyugtazza a részére biztosított kedvezményt, ugyanakkor önzetlenül és szívesen ad hozzájárulást a könyvtár fenntartásához;

- és végül az olvasó, aki látványosan, dühösen széttépi az olvasójegyet /de szerencsére ilyen csak elvétve fordult elő/.

A p u l t o n t ú l : a k ö n y v t á r o s,

az előbbieknél, azaz az olvasóknál jóval egészségesebb megjelenésében. Általános tapasztalatunk az volt, hogy "mindenki a fedélzeten", egyszersmind a helyzet magaslatán volt. Hogy nem voltak jelenetek, ez a könyvtárosok érdeme, mert a legtöbb esetben megértően, tapintatosan, higgadtan, végtelen türelemmel, sok beszélgetéssel segítették át az olvasókat a váratlan szituációban.

Az egységesített eljárásokon belül ugyan, de máris keresték a legmegfelelőbb helyi megoldásokat akár a konkrét, technikai lebonyolítás kérdéseiben, akár elvi kérdésekben. Például a legváltozatosabb döntések, megállapodások születtek kerületenként a felmentésekre vonatkozóan.

Átérezve az intézkedés súlyát, fontosságát, lelkiismeretes előkészületek után, megerősített csapattal kiállva is izgultak, mert hiszen az olvasói reakciók, a konfliktushelyzetek csak nagyjából számíthatók ki előre.

Úgy láttuk, hogy szorítja a kollégákat a fokozott anyagi felelősség terhe is, hiszen egyre több pénzt kell kezelniük, adminisztrálniuk. A pulton sokasodnak a nyugtatómbök, a bélyegzők, csak egyszer kell mellényülni, már kész is a baj. És eközben még

mennyi minden másra is figyelni kell, hány-szor félbe kell szakítani egy műveletet! Ez mind-mind hibalehetőség, korrigálása zsebre mehet.

Néhány esetben tapasztaltuk, hogy kol-légáink nem vették igénybe azokat a lehető-ségeket, melyek egyszerűsítették volna a dolgukat, például nem rakták ki időben a plakátokat, nem adták kézbe a szórólapokat, hanem mindenről szóban, s persze jóval idő-igényesebben tájékoztattak.

Nem hallgatható el az az egyébként ért-hetetlen túlbuzgóság vagy nagyvonalúság sem, mellyel néhányan már január 30-án /vagy még előbb/ "bevezették" az új rendszert, főlős-legesen téve ki magukat az olvasói indula-tonak, jogos felháborodásnak, s főlőslege-sen rontva saját hitelüket is.

É s v é g ü l: a p u l t "h a r -
m a d i k" o l d a l a,

azaz az ún. egyéb tényezőkről. Nem volt öröm ezt az intézkedést bevezetni és végrehajtani, mindannyian tudjuk, hogy a kényszerűség szülte. azt is leszögezhetjük, hogy a bevezetésre szerencsésebb lett volna a január 1-i határidő, mint a február 1-e. Februárra már túl sok lett az egy lakosra eső áremelés, kedvezőtlenebb lett a közhan-gulat, s az évközi bevezetés némiképp a mi adminisztrációnk is bonyolultabbá tette.

Minden könyvtárba eljutott időben a pro-paganda anyag és az előzetesen főkönyvtár-igazgatói értekezleten megtárgyalt, módosít-tott, kiegészített Útmutató. Voltak, akik főlőslegesen részletezőnek ítélték, s vol-tak, akik még így sem találtak meg benne szá-mukra fontos tudnivalókat. Az apróbb hiányo-kat vagy félreértéseket igyekeztünk a hely-színeken tisztázni, pótolni. Néhány alapvető kérdés azonban több könyvtárban is vissza-köszönt, így ezekre most röviden kitérünk. Egyik gyakori kérdés az volt, hogy az ún. további könyvtárhasználat esetén is kell-e az olvasónak jótállót produkálnia? Természe-tesen kell, csak a díj újbóli befizetése alól kap felmentést. Bizonytalanságokat keltett több helyen a május 1-i türelmi határidő fo-galmának értelmezése is, mely mindössze any-nyit jelent, hogy ez az a határidő, ameddig használhatja még az olvasó a könyvtárat a régi, 1988-ban érvényes jegyével, e határ-időn túl azonban már csak tagságának megújít-ásával, a beiratkozási díj kifizetésével kaphat könyvet. Egy-két helyen fennakadást okozott, hogy nem kapták meg időben azt a bizonyos, az Útmutatóban megígért külön nyugtatómbót, melyen az olvasó kérésére a befizetést lehet igazolni, s emiatt kever-ni kezdték a nyugtatómbók használatát.

Amennyire segítették helyzetünket a ja-nuár 20-a táján megjelent, a főigazgatói saj-tótájékoztatót követő újságcikkek - részben átvállalva tőlünk a kellemetlen hír bejelen-tését -, annyira megnehezítette viszont a dolgunkat a január 31-ére és február 1-ére

időzített kis hírlapbomba, mely téves infor-mációival zavart és ellenségeskedést keltett az olvasók körében.

A magunk házatája előtt folytatva a sőprögetést elmondhatjuk: végre egyszer volt időnk alaposan, nyugodtan, körültekintően felkészülni egy új intézkedés bevezetésére. Több lépcsőben, különböző körben volt alka-lom megbeszélni, számbavenni a várható prob-lémákat, egységesíteni, tisztázni a szüksé-ges megoldásokat. Sajnálatos, hogy az intéz-mény által központilag biztosított felkészí-tési lehetőséget a könyvtáraknak csak alig több mint fele vette igénybe. Kár, mert a minél több együttgondolkodási alkalom a sa-ját biztonságérzetünket növelte volna.

Hát ennyit három nap után...

A "kirajzás" részünkről befejeződött, a feladat végzése a könyvtárakban azonban folyik tovább. A fokozott figyelem még nem lankadhat, minden újabb nap hozhat újabb, váratlan szituációt, nehézséget. a továb-biakban minden könyvtárnak folyamatosan kell majd gyűjtenie észrevételeit, tapasz-talatait, hogy ezek alapján közérdekű ja-vaslatokat fogalmazhasson meg és saját mun-káját is ésszerűbben szervezhesse.

Bartos Éva

Ingyenesség

Az olvasójegyben egy 100 forintos, a tasakon az évszám: született 1903-ban. "Lehet fizetni?" - kérdezi. Hónapok óta ké-szül rá. "Önnek ingyenes" - mondom. "Nem, én fizetni szeretnék, annyit, mint egy dol-gozó."

Elveszem a 60 forintot, nyugtát állí-tok ki, aláíratom és közben ég az arcom. "Tessék választani." - "Nem, köszönöm, most nem viszek könyvet."

Ennyi.

Nem egy, sok ilyen olvasó van. Elmúlt 70 éves, fél, hogy ismét kireked valahon-nan. Tizenöt - húsz éve olvasónk. Jön a kedves emberi szóért, meleg, kulturált kör-nyezetért, könyvért.

A sorrendet nem tudnám egyértelműen meghatározni.

Tudom, nem bánthatom meg azzal, hogy nem fogadom el a pénzt - hiszen tartozni akar valahová, ide hozzánk - de nagyon szé-gyellem magam.

Lukács Jánosné
VII/2 könyvtár

A MUNKATERVEKBŐL TALLÓZVA

A könyvtárak 1989. évre szóló munkatervét a sokszínűség és bőség jellemzi. Természetesen ezt a sokrétűséget egy híradó cikkben nem tudjuk teljes egészében tükröztetni. Válogatásunkban egyrészt az újdonságra törekvést, másrészt a minőségi változásokra irányuló feladatok ismertetését tartjuk szem előtt. Szempontunk nem a teljesség, hanem a sokszínűség bemutatása, így kimaradhattak fontos tervfeladatok, ami nem jelenti ezek minősítését.

"Tűzzünk magunk elé határozott célt!
Nemcsak valami ellen kell harcolnunk,
hanem mindenekelőtt valamiért."

Marcinovszkij
/II. ker./

Az 1989. évi munkatervék legszembetűnőbb vonása, hogy túlsúlyba kerültek a tartalmi feladatok, a szakmai szempontok. Ugyanakkor mindenki természetes velejáróként tette magáévá, hogy a jelenlegi minőségi szintet megőrző, de méginkább a magasabb szintű szolgáltatás érdekében a könyvtáraknak gazdálkodniuk kell.

"Eddigi könyvtári munkánkhoz viszonyítva új korszakot nyitunk január 1-től. E korszak más szemléletű embereket kíván vezetésben és végrehajtásban egyaránt. Megérteni és megtalálni, működtetni a mozgatórugóit a sikeres munka érdekében nem lesz könnyű, s időnk sem korlátlan az átállásra. Megértettem és megérttettem /választásunk nem volt/ az új követelmények szükségességét, s bízom benne, hogy teljesíteni tudjuk, fogjuk a feladatunkat. PÉNZ, PÉNZ, PÉNZ!"

/IV. ker./

Többek munkaterve szerint az állománynyilvántartást, a feltáromunkát vagy a kölcsönzési nyilvántartást, továbbá a kerületi közhasznú információs szolgáltatást szeretnék megoldani s z á m í t ó g é p e k k e l, tehermentesítve a könyvtárosokat az amúgy is megnövekedett adminisztratív, mechanikus feladatvégzés egy részétől.

Az I. kerületi könyvtárigazgató javasolja, hogy társadalmi összefogással meg kell kísérelni annak lehetőségét, hogy az intézmény vállalatoktól -feltehetőleg a vállalat szempontjából fölöslegessé vált, de használható - "leselejtezett" számítógépet vásárolhasson aránylag olcsó áron a főkönyvtárak részére /ilyenek például az IBM PC típusú számítógépek/.

A munkatervékben visszatérő felvetés, hogy minden főkönyvtárban szükség lenne g y o r s m á s o l ó r a. Azért is egyre égetőbb probléma ez, mert a folyóiratok árának és félségének növekedésével egyenes arányban nő a lapok, illetve egyes folyóirat-

cikkek iránti kereslet. Emiatt támadt igény egy központilag kiadott - a könyvtárak címével és telefonjával ellátott - f o l y ó - i r a t - l e l ő h e l y j e g y z é k r e.

A könyvtár támogatására a IV/2. fiókkönyvtár "a k t i v i s t a k ö r" létrehozását tervezi magánszemélyek és a környező üzemek tagságával. Ugyancsak itt az olvasók által felajánlott, de a könyvtár számára érdektelen ajándékkönyvek értékesítésével növelni kívánják bevételeiket, ezzel a keresett művek választékát illetve példányszámát. Ugyanezt a célt szolgálja a XVII/2. fiókkönyvtárban az "O l v a s ó k k ö n y v t á r a" mozgalom meghirdetése vagy a IX. kerületben a vállalatok és intézmények felkeresése szponzorálás érdekében.

"Az elmúlt évben, amikor egymást követték a változó politikai és társadalmi életet tükröző, az eseményekre frissen reagáló kiadványok, teljesen egyrételművé vált, hogy a Könyvértékesítő Vállalattal kötött több évtizede tartó szerencsétlen "házasságunk" szinte már tarthatatlan, változtatnunk kell eddigi gyakorlatunkon".

/XIX. ker./

Majonem mindegyik könyvtár keresi az újonnan kiadott és keresett könyvek g y o r s b e s z e r z é s é n e k ú j útjait. Ez a kiadókkal, könyvesboltokkal, antikváriumokkal, kisszövetkezetekkel, hírlap-üzletekkel kialakítandó adás-vétel kapcsolat mellett külön szolgáltatási módozatként is felmerült. A XI. kerületi főkönyvtár külön hozzájárulási összeg mellett az olvasók szűkebb rétegének klubszerű formában juttatná az érdeklődési körüknek megfelelő "csemegéket". (Ld. a Híradó januári számában Mennyi a csiga futamideje címmel). A VI. kerületi főkönyvtár az Eötvös Kiadó báziskönyvtárát és baráti körét szeretné létrehozni a kiadó kiadványainak terjesztésére, egyben a könyvtár kínálatának bővítésére, propagálására.

"A változás igénye évek során érlelődött. Először a távlati ötéves tervben fogalmaztuk meg alulról jövő elképzeléseinket, majd 1986-ban megjelent A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatának fejlesztési irányai c. tervtanulmány, és elkezdődött annak minden szinten szinte minden csócsálása. Ez hamvas, ártatlan, kerek szemű könyvtároskáknak eleinte kizárólag szakmai vitának tűnt, később "élet zengte be az iskolát", mert a "gazdasági helyzet fokozódott", és a tervtanulmányban körvonalazódott elképzelések realizálása elkerülhetetlenné vált."

/V/1. fiók/

Sok könyvtár tervezi a meglévő funkciók módosítását: a könyvtárnak, mint a "közösség házának" megvalósítását, a fiókkönyvtárak "családiasítását" vagy "szabadidős" könyvtárrá alakítását, a gyermekrészleg ill. gyermekkönyvtár működési körének bővítését, egységes "gyermek és ifjúsági könyvtár" létrehozásával, avagy nyitott "olvasó-szalon" működtetését.

"Gyermekszolgálatunk alapjának tartjuk azt a gondolatot, amely 1988-ban Tatán, a vezetőképző táborban hangzott el: "Az ember szabadság kérdése az, hogy a gyereket beengedem-e az egész könyvtárba?" Mi azt gondoljuk, hogy a gyereket nemcsak be kell engedni az egész könyvtár területére, hanem a könyvtár teljes eszközállományából adó-

dó lehetőségeket hatékonyan kell kihasználni annak érdekében, és ha már bent van a gyerek, akkor viszont az egész kollektívának mindent el kell követnie, hogy megtalálja "számítását" és újra és újra be akarjon jönni. Egyetértünk a hálózatban dolgozó egyik kolléga véleményével, miszerint "a lényeg a gyerekek jogainak kiterjesztése az egész könyvtárra, még pedig úgy, hogy többet kapjanak és ne veszítsenek semmit."

/XVIII. ker./

"Évek óta igény van rá, és az elmúlt években fokozódott, hogy legyen egy hely /amit nevezhetünk kézikönyvtárnak, dolgozószobának, vagy nappalinak/, ahol az olvasó csendben olvashat, esetleg újságot /napilapot vagy drága hobbi-lapot/, rajzolhat szabásmintát, pletykálhat és randevúzhat /bocs/, ahol nyitvatartási időn túl a könyvtári baráti kör, az un. ZÖLD SZALON "üzemelhet", ahová csak úgy "beeshet" akárki - és érezze otthon magát, és kulturált környezetben INGYEN részesüljön az igen DRÁGÁVÁ vált kultúrából..."

/V/1. fiók/

A funkciójukban változatlan egységek is gyakorta említik az állomány feltárásának átalakítását, a tematikus elrendezés meghonosítását, illetve a már kialakított témacsoportok felülvizsgálatát, bővítését, változtatását.

/Folytatjuk/

Kovács Verona

A nemhagyományos dokumentumok térítéses kölcsönzése

VÁLASZÚTON

Talán már nem is érdemes szólni a könyvtárak fenntartásának egyre növekvő gondjáról, ha azokat az okokat soroljuk fel, melyek miatt többek között az audiovizuális dokumentumok térítéses kölcsönzése mellett döntöttünk. Közismertek. Már az 1988-at megelőző időszakban is tendenciózusan szűkült a beszerzett dokumentumok mennyisége az állománygyarapítási keretek összegének stagnálása és vásárlóerejének csökkenése miatt. Az állomány /és vele együtt a szolgáltatások/ lassú leépülése s ezzel szemben éppen a nemhagyományos dokumentumok iránt fokozottan jelentkező társadalmi igény válaszút elé állította a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat. Vagy tudomásul vesszük hanglemez, kazetta, stb. gyűjteményünk elszegényedését és kikopását a könyvtár polcairól, s tehetetlenül állunk a csalódottan távozó olvasókkal szemben, vagy megpróbáljuk a lakosság anyagi hozzájárulásával mégis fenntartani és fejleszteni azokat az állományrészeket, amelyekre hasz-

nálóink igényt tartanak. Ez utóbbi mellett döntve 1988 január 1-től a hálózat könyvtáraiban elkezdtük az audiovizuális anyagok, hanglemezek, kazetták, számítógépes programok, kompakt hanglemezek térítési díj ellenében történő kölcsönzését. E lépésnek már volt előzménye, hiszen a Pataki téri könyvtár korábban is pénzért kölcsönözte néhány dokumentumát, a mozgófilmeket, hangosított diákat és a grafikákat.

A kölcsönzési díjak bevezetése óriási vitát váltott ki. Az ellenzők a könyvtári törvénnyel, az alapellátás törvényben biztosított ingyenességével, a lakossági terhek növekedésével s ezzel együtt a legraszorulóbb rétegek kultúrából való kirekesztődésével érveltek. Mellette viszont az szólt, hogy ha az állam fokozatosan kivonul a kulturális intézmények finanszírozásából, akkor tegyük lehetővé a lakosságnak, hogy hozzájáruljon a számára szükséges szolgáltatások fenntartásához. A térítéses kölcsön-

zés hatását, - éppen azért, mert szokatlan a közművelődési könyvtárak gyakorlatában, s mert a használókat olyan időszakban érinti, amikor anyagi helyzetük romlására egyre érzékenyebbek - folyamatosan figyelemmel kísértük.

Az olvasók januárban meghökkentek a magas díjtételek és az egyhetes kölcsönzési idő miatt, s ez a forgalom visszaesését hozta magával. Az intézményvezetés ezéért - a tapasztalatokat figyelembevételével - az év közepén módosította a kölcsönzési díjakat és bővítette a mentességet élvezők körét. Az enyhítésnek kedvező hatása volt. Használóink tudomásul vették, hogy fizetni kell a hazavitt audiovizuális dokumentumokért, viszont jobban meggondolták, hogy mit és mennyit kölcsönöznek.

A kölcsönzők tábora az 1987. évihez viszonyítva közel 3.000 fővel csökkent, az elvitt dokumentumok mennyisége pedig majdnem tízezerrel lett kevesebb 1988-ban.

A térítéses kölcsönzés bevezetése több szempontból is megváltoztatta a könyvtárak állománygyarapítási és szolgáltatási stratégiáját. Azzal, hogy a kölcsönzésből származó bevétel az állománygyarapítási keretet növeli, egyre több egység vált érdekeltté a kazetta, hanglemez, számítógép program kölcsönzésének elindításában. A nagy zenei részlegek állományuk mind nagyobb részét, a kis gyűjtemények teljes anyagukat szabadították fel erre a célra, s ahol még nem volt nemhagyományos dokumentum, ott is elkezdtek a hordozók gyűjtését s megfelelő állomány nagyság elérése után a kölcsönzését. Míg 1987-ben a hálózat 17 könyvtárában volt hanglemez vagy kazetta kölcsönzés, addig 1988-ban már 33 helyen.

A gyűjtemények építése egyre inkább a kereslet - kínálat törvényei szerint folyt, hiszen a használók csak arra áldoztak, ami valóban kellett nekik. Az új helyzet rugalmas, a tényleges igényekre érzékeny állománygyarapítást követelt. Megnövekedett a beszerzett kazetták mennyisége /az összes vásárolt hangfelvétel közel kétharmada hanglemez-, s a keresletre reagálva a gyermek-, a nyelvi-, a szórakoztató-, könnyűzenei hangfelvételek aránya. Ezzel együtt elindult a gyűjtemények összetételének megváltozása, a közkedvelt állományrészek fokozott fejlesztése, s a hosszú évek óta soha kézbe nem vett hangfelvételek kivonása, átadása más könyvtárak számára, végső esetben értékesítése. A térítési díjak bevezetésével elengedhetetlenné vált a gyűjtemények folyamatos gondozása, a rongált dokumentumoktól való megtisztítása is. Szükségessé vált természetesen az állomány közvetlen hozzáférhetőségének biztosítása, figyelemfelkeltő, vonzó találása, a hangfelvételek kihelyezése az olvasói térbe, a szabad böngészés biztosítása. S végül fontossá vált a legújabb dokumentumtípusok /kompakt hanglemez, számítógép program/ befogadására való nyitottság és a vállalkozó szellem.

A rugalmasabb és a jobb alkalmazkodókészségű könyvtárak sikeresebben vészelték át a térítéses kölcsönzés okozta megrázkódtatásokat, s ezekben enyhébb volt a forgalom visszaesése is. A XX. és XXII. kerületi főkönyvtár lényegében önfenntartóvá tette szolgáltatásait; jelentősen növelte állománygyarapítási keretét a X., XV., és XIX. kerületi főkönyvtár. Néhány kerületben azonban - s ezt objektív adottságnak kell tekintenünk - a társadalmi környezet fizetőkép telensége /XIII.,

XVII./ vagy a korábbi liberális kölcsönzési gyakorlat /V./ következtében a szolgáltatások térítéses volta drasztikusan visszavetette a forgalmat.

A hálózat könyvtárainak kölcsönzésből eredő bevétele 360 ezer forint volt. Kiemelkedően magas bevételhez jutott a XX., X., XV. kerületi főkönyvtár /75-40 ezer forint/; a könyvtárak zöme 10-25 ezer forintot könyvelhetett el, míg az újonnan induló és kis gyűjtemények néhány ezer forintot.

A mérlegek egyik serpenyőjében az egyre kevesebb kölcsönző és a még kevesebb elvitt dokumentum, a másikban a beszerzési kereteket megtámogató bevétel (hol figyelemre méltó összeg, hol csak aprópénz), és az a "haszon", amely a gyűjtemények és szolgáltatások felfrissülését, mozgásba lendülését jelenti. Megéri-e? Természetesen az ideális az lenne, ha a könyvtári szolgáltatások "pénzessé" tételére nem lenne szükség, s a rugalmas, használói érdekeket figyelembevevő átalakulás nem fűződne többek között a szolgáltatások fenntartásának anyagi érdekéhez. Ha nem kellene leírnom, hogy a kétezer darabban kevesebb beszerzett dokumentum közel egymillió forinttal került többre 1988-ban, mint az előző évben, s a különbség jelentős részét a nemhagyományos dokumentumok térítéses szolgáltatásaiból fedeztük. S ha nem kellene ideírnom végül, hogy a térítéses kölcsönzés bevezetésével egyetlen célunk volt csupán, - a használók megértésével - átvészelni ezt az időszakot.

Maczikáné Donáth Katalin

A hónap kérdése

Grafikusművész népmese-gyűjtemény illusztrálására székely népviseleti ábrázolásokat keres. Orbán Balázs, Malonyai, ifj. Kós Károly műveit már ismeri. A könyvtáros néprajzkutatóval konzultál, aki a Székely Múzeum jubileumi évkönyvében található alapvető dolgozatot és bibliográfiát ajánlja. Hogyan lehet ennek az évkönyvnek könyvésze-ti adatait megtalálni?

A megfejtéseket március 25-ig kérjük a szerkesztőségnek beküldeni. Rovatvezető: Márffy István. A legjobb megfejtések beküldői könyvjutalomban részesülnek. Továbbra is várja a szerkesztőség a rovat számára a "fogósabb", nehezebb, sok gondot okozó tájékoztatási eseteket. Hadd okuljunk belőle mindnyájan!

Az itt tárgyalt két plakát sokban eltér a ma szokásos színlapoktól. A darab címe és az előadás időpontja után csak a szerepeket tüntetni fel a színészek neve nélkül, majd elég terjedelmes szöveg méltatja az új vállalkozást, illetve a második előadást propagáló falragasz már beszámol a budai bemutató állítólagos óriási sikeréről. A szeptember 12-i hirdetőmenyzen ezt olvashatjuk:

"A minapi Tudósításunk szerint, melyben a néző-játékok iránt való szándékunkat jelentettük vólt fogunk ma ismét játszani."

/Ezek szerint már volt egy magyar nyelvű előadás? És egy azt beharangozó, ma még ismeretlen plakát?/ "Ezen felyebb meg nevezett darabnál alkalmasabbat /mivel nyelvünkben igen kevés vígságos játékaink vagynak/ körülállásainkhoz képpes nem találtunk. Ennek érdemes szerzője született Magyar lévén úgy meg tudta minden személynak, akár nyelvére, akár természeti minéműségére nézve a maga tulajdonát adni, hogy tsak könnyen Magyar Plautusnak neveztetthetne. Mitsoda jelles bizonyosága Haza-nyelvünk mindenre alkalmas voltának, midőn a gondolatoknak oly rendes kifejezésekre még a legkomorobb kedvűek sem tartóztathatják meg magukat, hogy néha néha akarattjok ellenére is nevetésre ne vonják rántzos szemöldököket." A két nap múlva tartott pesti előadás színlapja már a budai fellépés nagy sikeréről számol be: "Nints ereje gyenge író tollamnak azon örömnünk elégséges kifejezésére, melyet gyönyörűségében olvadozó ifiúi szívünk érzett, midőn Nézőinknek kezek szüntelen való tapasztolásából láttuk, és ki-derült vidám artzákjokról, mellyen szívöknek belső öröme s tellyes megelégedése tetszett ki, olvastuk mely kellemetes légyen igyekezetünk a mi kedves Magyarinknak! midőn olly világosan tapasztaltuk, hogy idővel tsalhatatlanul elérünk arra a tzélra, mellyre arányazunk.

... Áldott légy örökre ki gyönyörű elmédnek leleményével mind ezeket szerzedted, Magyar Plautus!" /A Magyar Plautus névvel rendtárs, Endrődy János tisztelte meg Simait./

"Melly édes jutalom egy író tollának,
Hogy ezer áldásait hallya Hazájának!
S ha már enyészik is fenekén sírjának,
Még is töményeznek boldog árnyékának!"

Bizonyára van túlzás ebben az elragadtatott hangú beszámolóban, de nagyon valószínű, hogy az előadások sikeresek voltak, hiszen a két kis város akkor még csekély számú magyarul írni-olvasni tudó közönsége előtt nyilvánvaló hazugsággal nem igen mertek volna a rendezők előállni.

A II. József politikájával szemben kibontakozott nemzeti ellenállás kedvező légkört teremtett a magyar nyelvű színelőadásokkal való próbálkozások számára. De vajon volt-e folytatása ennek a kísérletnek Kelemen Lászlóéknak színrelépése előtt? Nem tudunk bizonyosat. Az, hogy további színlapokat nem ismerünk, még nem bizonyíték, de ha a magyar nyelvű színelőadások tartása rend-

Kelemen László

szeressé vált /volna?/, annak valahol dokumentumai kellene, hogy legyenek.

A tulajdonunkban levő két színlap nemcsak a plakátgyűjtemény két legrégebbi darabja, de egyben a magyar kulturtörténet becses adaléka is. Kötészetünk kiváló munkatársa, Weigel József nagyon szépen restaurálta mindkét színlapot, így nincs akadálya, hogy még sok nemzedék haszonnal és gyönyörűséggel vegye kézbe.

Indali György

Pályázati felhívás

Kedves Fiatal Kollégáink!

Pályázatot hirdetünk fiatal, felsőfokú végzettségű könyvtárosaink részére az alábbi feltételek mellett: Könyvtárunk munkatársa, később aligazgatója volt az 1919-1948-ig terjedő időszakban D á v i d A n t a l, aki egyben a K e l e t i G y ű j t e m é n y szervezője, neves orientalista volt. Az ő munkásságának monografikus feldolgozására szól a pályázat. Végső célként olyan monográfiát kell készíteni, amely megfelel egyetemi doktori disszertációnak. Első lépésben a monográfia tervezetét, egy kidolgozott fejezetet, valamint az irodalomjegyzéket kell benyújtani a Személyzeti és oktatási osztályra. A legjobb pályázó Dávid Antal külföldön élő lányától lehetőséget kap arra, hogy egy évet az Amerikai Egyesült Államokban tölthessen el vendégként, s ezt az időt az ott lévő dokumentumok felhasználásával a monográfia befejezésére fordíthassa. A kiutazás előtt a pályázónak legalább középfokú angol nyelvvizsgát kell tennie.

Az utazás költségeit a pályázónak kell viselnie. Ennek egy részét könyvtárunk mintegy pályadíjként biztosítaná.

A jelentkezés határideje: 1989. május 31.

Kiss Jenő
főigazgató

Budapest Józsefváros kommunistáinak küldöttei az 1989. február 18-án tartott kerületi pártértekezleten egyetértésüket fejezik ki az MSZMP Központi Bizottságának február 16-án nyilvánosságra hozott, "A politikai rendszer reformjának néhány időszerű kérdéséről" című állásfoglalás tervezetével.

Ugyanakkor nehezményezzük, hogy néhány, a párt jövőjét, a társadalom egészét érintő lényeges kérdésben a párttag-ság meghallgatása nélkül döntött a Központi Bizottság.

Teljes mértékben támogatjuk a Központi Bizottság törekvését, amely egy demokratikus jogállam teljeskörű kiépítésére irányul. Meggyőződésünk, hogy nem szükséges egyszerre lépni ahhoz, hogy a közös célba érjünk. A leg sürgetőbbben meg kell valósítani a párton belül a demokrácia kiterjesztését, az alulról építkezés elvét, a platform-szabadságot, a vélemények és nézetek ütköztetését.

Javasoljuk a pártkongresszus összehívását 1989. őszére, hogy azon a jelenlegi politikai, gazdasági és erkölcsi válság megoldására irányuló taktikai elemek megfogalmazása mellett, az MSZMP programjában jelenjen meg az ország, a magyar nép érdekeinek hosszútávú, stratégiai elgondolása is. Ez nélkülözhetetlen a következő országos választásokra történő felkészüléshez. Térjünk vissza a marx-i elvekhez, a lenini gyakorlathoz: évente üljön össze a pártkongresszus.

Politizálni hajlandó és képes emberek kellene, nem bürokratikus apparátus. A rátermettséget és a tudást hátterbe szorító személyi kiválasztási politikát pedig meg kell szüntetni. A pártnak azonnal és határozottan el kell határolnia magát az olyan tisztségviselőitől -bármilyen posztot töltsenek is be- akik megsértik a kommunistákkal szemben megfogalmazott erkölcsi és etikai normákat, egyéni haszonszerzésre használják a párttagoktól kapott megbízatást. A pártnak ugyanakkor nyilvánosan meg kell védenie

valamennyi tisztességes tagját, akit nézetei, tevékenysége miatt politikai támadás ér.

Ellentmondó jelenség, hogy az alapszervezetek a saját működési körükön belül nélkülözik az eszmei támogatást, útmutatást, felhatalmazást. Nem tudják mi mellett álljanak ki és mi ellen lépjenek föl.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az eddigi szocialista fejlődésünk olyan eredményei, amelyeket az oktatás, a tudomány, a kultúra, az egészségügy és a szociálpolitika területein elértünk, gazdasági reformtörekvéseink mellett is meg kell őriznünk. Azon túlmenően, hogy ezek jelentős értékek, ugyanakkor politikailag befolyásoló tényezők, az olyanok, mint például az oktatás és a tudomány, gazdasági felzárkózásunk feltételei is. Tisztázni kell, hogy ezeket milyen mértékben tehetjük ki a piacgazdálkodás hatásának.

A felgyorsult társadalmi mozgások indokolttá teszik, hogy a párt alsó és felső szintjein egyaránt tisztázza, mit tart közelmúltjának történetében követésre méltó hagyománynak, mitől és miért határolja el magát. Viták után és szakértők véleményezésével az MSZMP alakítsa ki saját, autonóm álláspontját, vitás ideológiai kérdésekben, nemzeti jelképeink, címeink és ünnepeink ügyében.

El kell döntenie, mi az amit más szervezetekkel, testületekkel közösen ünneplünk, s mi az amit nem. Csatlakozunk a Haza-fias Népfront felhívásához a március 15-e közös megünneplésére. Ezzel is bizonyosságot akarunk tenni, hogy az MSZMP felül akar és felül tud emelkedni a megosztó ellentéteken.

Józsefváros párttagjainak többsége tisztában van azzal, hogy az MSZMP-hez való tartozás immár mást jelent, mint az elmúlt 32 évben. Hajlandó vállalni az ezzel járó áldozatokat. Meggyőződésünk, hogy az MSZMP minden útkeresése és hibájával együtt a magyar progresszió legfőbb hajtóereje volt és meggyőződésünk, hogy az is marad.

a Magyar Szocialista Munkáspárt
Budapest Józsefvárosi Pártértekezlet

PÁRTHÍREK

A pártértekezleten alapszervezetünk küldötteiként Deák Sándor és Sándor Ottóné, meghívottként pedig Kiss Jenő és Muzslai Jánosné vettek részt. Az új pártbizottság 29 fős, első titkár Kártyás Gyula, a közgyűjteményeket Matskási István a Természettudományi Múzeum és Könyvtár igazgatója képviseli.

Személyi hírek

J u t a l o m

Varga Lászlóné raktárkezelő, a Mozgókönyvtár munkatársa nyugdíjba vonult, ebből az alkalomból 6.000 forint jutalomban részesült.

A XII. kerületi főkönyvtár tatarozását követő feladatok elvégzéséért 6 munkatárs összesen 12.000 forint jutalmat kapott.

A XVI/1-es fiókkönyvtár kollektívája a könyvtár felújítása alkalmából végzett munkáért, 4 dolgozó összesen 12.000 forint jutalomban részesült.

Simányi Dorottya, a propaganda osztály dekoratőre 3.500 forint jutalmat kapott a VIII., a XII. és a XVI/1-es fiókkönyvtár dekorációinak színvonalas kivitelezéséért.

K i l é p t e k

Madarász Gyöngyi könyvtáros /V. kerületi főkönyvtár/ és Nagy Mária könyvtáros /Szociológiai osztály/.

S z ü l e t é s

Aranyiné Kmett Olgának Natália nevű kislánya és Hegedűs Györgynének Éva nevű kislánya született /Raktári osztály/.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk!